

รายละเอียดโครงการ

1. หลักการและเหตุผล

เนื่องจากปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี เป็นปัญหาที่แก้ไขยากมาก โดยเฉพาะหากแก้ไขโดยการก่อสร้างระบบกำจัดขยะขนาดใหญ่ ดังจะเห็นได้จากศูนย์กำจัดขยะฝั่งตะวันตก และฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาที่สร้างเสร็จแล้ว และมีพื้นที่แห่งละ 238 ไร่ และ 230 ไร่ ตามลำดับ ไม่สามารถเปิดดำเนินการได้ เนื่องจากถูกคัดค้านต่อต้านค่อนข้างรุนแรงจากประชาชน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องหารูปแบบการแก้ไขแบบอื่นที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนบริเวณข้างเคียง ขณะเดียวกันก็ควรเป็นรูปแบบที่ประชาชนได้รับผลประโยชน์ด้วย และจากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่า การสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนคัดแยกขยะจากครัวเรือน เป็นรูปแบบที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบ ประชาชนให้การยอมรับเนื่องจากได้ประโยชน์จากการขายขยะและใช้ประโยชน์อย่างอื่น เช่น ทำปุ๋ยน้ำหมักปุ๋ยอินทรีย์ เป็นต้น ขณะเดียวกันเมื่อมีการคัดแยกขยะจากครัวเรือนแล้ว ทำให้ปริมาณขยะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดเก็บ มีจำนวนลดน้อยลงมาก การดำเนินงานในรูปแบบนี้จึงเป็นรูปแบบที่สามารถแก้ไขปัญหายากมาก ให้กลับมาเป็นผลประโยชน์แก่ทุกฝ่ายอย่างลงตัว รวมทั้งส่งผลดีต่อสภาพแวดล้อม แต่การสนับสนุนให้ชุมชนหรือโรงเรียนคัดแยกขยะนั้น ไม่ใช่จะสามารถดำเนินการได้ทุกชุมชนหรือทุกโรงเรียนเพราะหากชุมชนใดหรือโรงเรียนใด ไม่มีความต้องการ ไม่มีความพร้อม ไม่มีแกนนำ หรือผู้บริหารของโรงเรียนไม่สนใจให้ความสำคัญ การลงไปดำเนินการก็อาจจะเท่ากับเป็นการยึดยึดให้กับพื้นที่นั้น ก็จะไม่เกิดประโยชน์ โครงการก็จะไม่มีความยั่งยืน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการสำรวจ ศึกษา สภาพปัญหาของการจัดการขยะสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของชุมชนหรือโรงเรียนก่อน แล้วนำมาจัดลำดับและคัดเลือกพื้นที่ดำเนินโครงการ ทั้งนี้ เพื่อให้โครงการมีความยั่งยืนเกิดประโยชน์สูงสุดต่อทุก ๆ ฝ่าย

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากจังหวัดปทุมธานี มีปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในแต่ละวันเป็นจำนวนมาก โดยในปี 2548 มีปริมาณขยะประมาณ 850 ตันต่อวัน ปี 2552 มีปริมาณขยะเพิ่มขึ้นเป็น 1,300 ตันต่อวัน ในปี 2556 มีปริมาณขยะเพิ่มขึ้นเป็น 1,500 ตันต่อวัน และในปี 2557 มีปริมาณขยะเพิ่มขึ้นเป็น 1,829 ตันต่อวัน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะจากครัวเรือนของตนเอง ถึงแม้จะได้ผลดีเป็นที่น่าพอใจเป็นอย่างยิ่ง แต่ด้วยการขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็ว อย่างไม่มีขีดจำกัด และด้วยปริมาณขยะที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากในแต่ละวัน ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ถึงเวลาและไม่อาจหลีกเลี่ยง ที่การกำจัดขยะมูลฝอย จำเป็นจะต้องใช้ระบบกำจัดขยะขนาดใหญ่ มาดำเนินการควบคู่กันไปด้วย เพียงแต่จะอย่างไรหรือจะใช้เทคโนโลยีแบบไหน ที่ประชาชนจะไม่ต่อต้าน คัดค้าน และให้การยอมรับ และระบบกำจัดขยะดังกล่าวสามารถอยู่ร่วมกับชุมชนได้ สามารถนำขยะไปสร้างมูลค่าเพิ่มหรือแปรรูปไปใช้ประโยชน์ในรูปของพลังงานได้ ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษา ให้ได้มาซึ่งระบบและเทคโนโลยีเหล่านั้นทั้งนี้ เพื่อที่จะให้การ

แก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดปัญหาหนึ่งของจังหวัด ในขณะนี้ ประสบผลสำเร็จ และไม่ใช่เป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดของจังหวัดอีกต่อไป

2. วัตถุประสงค์โครงการ

- 2.1 เพื่อจัดทำแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดปทุมธานี
- 2.2 เพื่อศึกษา หารูปแบบหรือเทคโนโลยีการจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพสูง ไม่มีหรือมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในระดับต่ำ เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยชุมชนไม่ต่อต้านคัดค้าน สามารถอยู่ร่วมกับชุมชนได้
- 2.3 เพื่อศึกษาหาพื้นที่ ที่มีความพร้อมและเหมาะสมในการรองรับระบบกำจัดขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพสูง
- 2.4 เพื่อสำรวจ ศึกษา คัดเลือก ส่งเสริม สนับสนุน ให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะในพื้นที่ของตนเอง

3. เป้าหมายโครงการ

- 3.1 มีแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดปทุมธานี
- 3.2 มีรูปแบบหรือเทคโนโลยีการจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพสูง เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี โดยชุมชนไม่ต่อต้านคัดค้าน สามารถอยู่ร่วมกับชุมชนได้
- 3.3 สามารถหาพื้นที่และจัดลำดับพื้นที่ที่มีความพร้อมและเหมาะสม ในการรองรับระบบกำจัดขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพสูงได้
- 3.4 ชุมชน โรงเรียน ระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา และวัด/ศาสนสถาน อย่างน้อยตำบลละ 1 ชุมชน และ 1 โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการ

4. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

- 4.1 มีแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดปทุมธานี
- 4.2 มีรูปแบบหรือเทคโนโลยีการจัดการขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพสูง เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี โดยชุมชนไม่ต่อต้านคัดค้าน สามารถอยู่ร่วมกับชุมชนได้
- 4.3 สามารถจัดลำดับพื้นที่ ที่มีความพร้อมและเหมาะสม ในการรองรับระบบกำจัดขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพสูงได้
- 4.4 ชุมชน โรงเรียน ระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา และวัด/ศาสนสถาน อย่างน้อยตำบลละ 1 ชุมชน และ 1 โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการ

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 จังหวัดปทุมธานีมีแผนแม่บทของการจัดการขยะมูลฝอย ที่มีความสมบูรณ์ชัดเจนสามารถนำไปใช้หรือประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.2 จังหวัดปทุมธานีมีระบบหรือเทคโนโลยีการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพสูง มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยที่ประชาชนไม่ต่อต้าน คัดค้าน สามารถอยู่ร่วมกับชุมชนได้ สามารถรองรับปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในจังหวัดปทุมธานีได้อย่างเพียงพอ และมีผลพลอยได้จากการกำจัดขยะมูลฝอยดังกล่าว

5.3 สามารถจัดลำดับพื้นที่ ที่มีความพร้อมและเหมาะสม ในการรองรับระบบกำจัดขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพสูง โดยที่ประชาชนในพื้นที่ให้การยอมรับ ไม่ต่อต้าน คัดค้าน

5.4 จังหวัดปทุมธานี สามารถขยายเครือข่ายของชุมชน โรงเรียนหรือสถานศึกษา และวัด/ศาสนสถาน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในพื้นที่ของตนเองเพิ่มขึ้น อย่างน้อย 65 ชุมชน และ 65 โรงเรียน

6. หน่วยงานที่ดำเนินการ

ผู้ว่าจ้าง : สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดปทุมธานี

ผู้รับจ้าง : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดย ศูนย์วิศวกรรมพลังงานและสิ่งแวดล้อม บางเขน คณะวิศวกรรมศาสตร์

7. พื้นที่ศึกษา ได้แก่ พื้นที่จังหวัดปทุมธานี ทั้ง 7 อำเภอ

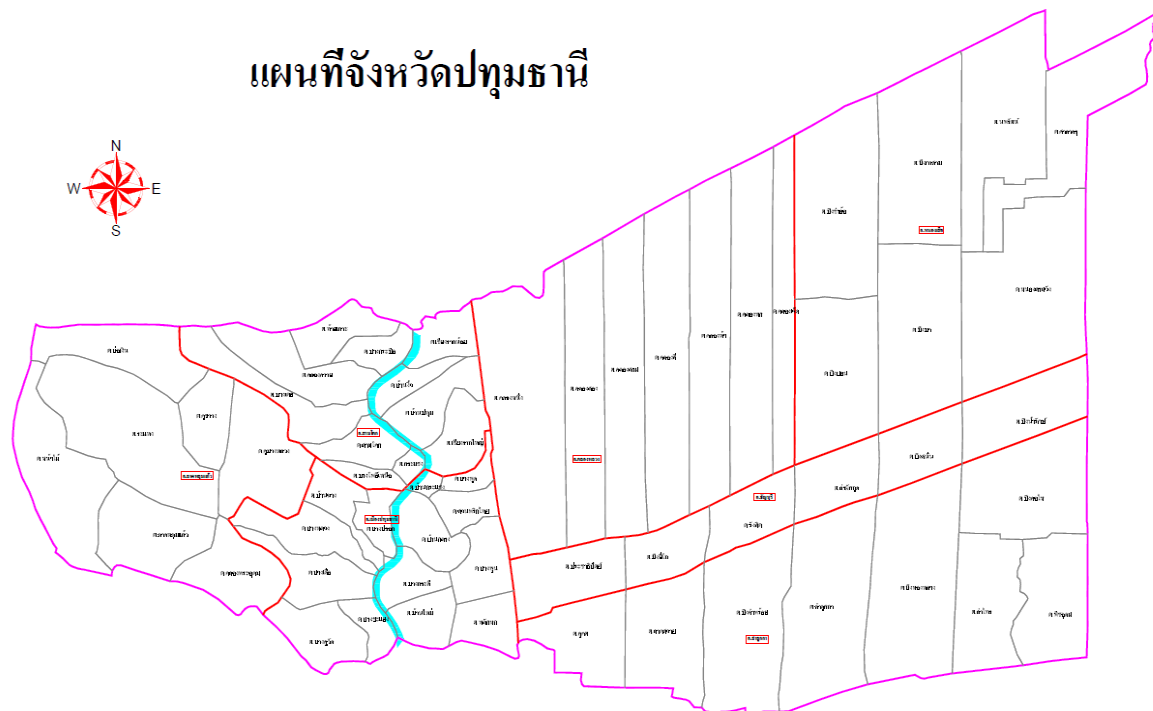
จังหวัดปทุมธานีตั้งอยู่ในภาคกลางประมาณเส้นรุ้งที่ 14 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 100 องศาตะวันออก อยู่เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง 2.30 เมตร มีเนื้อที่ประมาณ 1,525.856 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 953,660 ไร่ ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางทิศเหนือ ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) เป็นระยะทางประมาณ 27.8 กิโลเมตร

จังหวัดปทุมธานีมีขนาดพื้นที่ 1,525.853 ตร.กม. ประกอบด้วย 7 อำเภอ 60 ตำบล 27 เทศบาล 37 อบต. 406 หมู่บ้าน 543 ชุมชน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงหน่วยการปกครองจังหวัดปทุมธานี

ลำดับ	อำเภอ	ปี พ.ศ.2557					
		พื้นที่ (ตร.กม.)	ตำบล (แห่ง)	หมู่บ้าน (แห่ง)	ชุมชน (แห่ง)	เทศบาล (แห่ง)	อบต. (แห่ง)
1	เมืองปทุมธานี	120.151	14	61	88	10	5
2	คลองหลวง	299.152	7	71	88	2	5
3	ธัญบุรี	112.124	6	0	207	4	0
4	หนองเสือ	431.632	7	69	0	1	7
5	ลาดหลุมแก้ว	188.120	7	58	11	3	5
6	ลำลูกกา	297.710	8	101	129	5	6
7	สามโคก	94.967	11	46	20	2	9
รวม		1,525.856	60	406	543	27	37

รูปที่ 1 แผนที่จังหวัดปทุมธานี

8. สถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชน ของเสียอันตราย และมูลฝอยติดเชื้อ

กรมควบคุมมลพิษ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 1-16 และสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ได้บูรณาการร่วมกันในการผลักดันและขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ภายใต้ Roadmap การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ (คสช.) เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม 2557 โดยให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย ทั้งในกรุงเทพมหานคร ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และท้องถิ่น ในทุกมิติ ตามแนวทางปฏิบัติ 4 ยุทธศาสตร์ คือ 1) กำจัดขยะมูลฝอยตกค้างสะสมในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่วิกฤติ (ขยะมูลฝอยเก่า) 2) สร้างรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่เหมาะสม (ขยะมูลฝอยใหม่) เน้นการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง จัดการขยะมูลฝอยแบบศูนย์รวม กำจัดโดยเทคโนโลยีแบบผสมผสาน เน้นการแปรรูปเป็นพลังงาน หรือทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด 3) วางระเบียบ มาตรการ การบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย 4) สร้างวินัยของคนในชาติมุ่งสู่การจัดการที่ยั่งยืน โดยรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้กับประชาชนและเยาวชน และการบังคับใช้กฎหมาย ทั้งนี้ กรมควบคุมมลพิษ ได้วางกรอบการดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ตาม Roadmap ดังกล่าว ดังนี้

- 1) ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บริหารจัดการในภาพรวมของจังหวัด (Single Manager)
- 2) ห้ามเทกองแบบกลางแจ้ง (No More Open Dump)
- 3) ปรับปรุง พื้นที่ ปิด สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ไม่ถูกหลักวิชาการ
- 4) คัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ต้นทาง (ขยะทั่วไป ขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย)
- 5) จัดการขยะมูลฝอยแบบรวมศูนย์ เน้นการแปรรูปเป็นพลังงาน หรือทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 6) สร้างระบบการจัดการของเสียอันตรายชุมชน และมูลฝอยติดเชื้อ
- 7) ส่งเสริมภาคเอกชนมาลงทุน หรือดำเนินงานระบบฯ
- 8) การสร้างวินัยคนในชาติ มุ่งสู่การจัดการอย่างยั่งยืน
- 9) การจัดการที่ต้นทาง เน้นการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน (SCP : Sustainable Consumption and Production)
- 10) มีแผนแม่บทการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายของประเทศ

จังหวัดปทุมธานี ถูกกำหนดเป็นพื้นที่เป้าหมายระยะเร่งด่วน (6 เดือน) ให้มีการกำจัดขยะมูลฝอยตกค้างสะสมในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่วิกฤติ (ขยะมูลฝอยเก่า) โดยสำรวจ ประเมินขยะมูลฝอยเพื่อจัดทำแผนงานฟื้นฟูสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย พื้นที่สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเดิม เพื่อจัดการขยะมูลฝอยเก่าและรองรับขยะมูลฝอยใหม่ โดยมีทางเลือกในการปรับปรุงสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเดิมให้ดำเนินการได้ถูกต้องตามหลักวิชาการ การกำจัดในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยของเอกชน หรือใช้เป็นเชื้อเพลิงทดแทนโดยตรงให้กับโรงงานของเอกชนที่มีอยู่เดิมหรือผลิตเป็นแท่งเชื้อเพลิง (RDF) หรือส่งเสริมการลงทุน

ของเอกชนเพิ่มเติม กรณีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยเป็นของเอกชนและดำเนินงานไม่ถูกต้อง ให้บังคับใช้กฎหมายให้ดำเนินการอย่างถูกต้อง ซึ่งแผนปฏิบัติการการแก้ไขปัญหาในพื้นที่วิกฤตที่ต้องเร่งแก้ไขปัญหากำจัดขยะมูลฝอยไม่ถูกต้องและตกค้างสะสม จังหวัดปทุมธานี (ระยะเร่งด่วน 6 เดือน) กำหนดให้บริษัท ริกซ์บ้านเรา จำกัด ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่เทศบาลเมืองท่าโขลง อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยตกค้างสะสม จำนวน 50,000 ตัน โดยดำเนินการปรับปรุงบ่อขยะมูลฝอย เพื่อลดผลกระทบเบื้องต้น และให้ดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยที่ตกค้างด้วยวิธีการต่างๆ ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้กำกับดูแลการดำเนินการ

8.1 ขยะมูลฝอยชุมชน

(1) อัตราการผลิต ปริมาณและองค์ประกอบของขยะมูลฝอย

ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี มีปริมาณมากและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี จากการสำรวจข้อมูลของสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปทุมธานี พบว่า ในปี 2548 ปริมาณขยะมูลฝอยมีจำนวน 866 ตันต่อวัน ในปี 2552 ปริมาณขยะมูลฝอยมีจำนวน 1,285 ตันต่อวัน และในปี 2556 ปริมาณขยะมูลฝอยมีจำนวน 1,501 ตันต่อวัน ข้อมูลจากสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ในปี 2557 ปริมาณขยะมูลฝอยมีจำนวน 1,829 ตันต่อวัน และจากการเติบโตของชุมชน และที่อยู่อาศัยทุกประเภทเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการเติบโตของภาคธุรกิจการค้าพาณิชย์ การคมนาคม การศึกษา แหล่งงานต่างๆ จึงคาดว่าจังหวัดปทุมธานีจะมีจำนวนประชากร รวมถึงประชากรแฝงเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในแต่ละวันเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย ข้อมูลของกรมควบคุมมลพิษ พบว่า เขตเทศบาลนครมีอัตราการผลิตขยะมูลฝอยเฉลี่ย 1.89 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน เขตเทศบาลเมืองมีอัตราการผลิตขยะมูลฝอยเฉลี่ย 1.15 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน เขตเทศบาลตำบลมีอัตราการผลิตขยะมูลฝอยเฉลี่ย 1.02 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน เขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีอัตราการผลิตขยะมูลฝอยเฉลี่ย 0.91 กิโลกรัมต่อคนต่อวัน

(2) การคัดแยกและนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่

จังหวัดปทุมธานี โดยสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดปทุมธานี ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากจังหวัดปทุมธานี ดำเนินโครงการส่งเสริมการจังหวัดในการจัดการขยะและวัสดุรีไซเคิลแบบครบวงจรในชุมชน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 และโครงการส่งเสริมการจัดการขยะโดยชุมชน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนและโรงเรียนมีการลด คัดแยก และนำขยะมาใช้ประโยชน์ โดยสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ เช่น ตะแกรงคัดแยกขยะ ถังหมัก ตาซัง เป็นต้น ให้แก่ชุมชน 130 แห่ง และโรงเรียน 130 แห่ง ที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ รวมทั้ง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ดำเนินกิจกรรม 3Rs ในพื้นที่ ภายใต้โครงการสนับสนุนและเสริมสร้างสมรรถนะให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายจากชุมชน และโครงการเมืองสวยใส่ ไร้มลพิษ

(3) การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย

จากการสำรวจข้อมูลปริมาณและวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี เมื่อเดือนมกราคม 2556 จำนวน 64 แห่ง พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้บริการเก็บขนขยะมูลฝอยจากชุมชน จำนวน 62 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 96.88 ไม่ให้บริการเก็บขยะมูลฝอยจากชุมชน จำนวน 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 3.12

(4) การกำจัดขยะมูลฝอยในปัจจุบัน

จากการสำรวจข้อมูลปริมาณและวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี เมื่อเดือนมกราคม 2556 จำนวน 64 แห่ง พบว่า การกำจัดขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่ใช้พื้นที่ของเอกชนในการกำจัด จำนวน 55 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 85.94 ซึ่งพื้นที่ของเอกชนที่นำขยะมูลฝอยไปกำจัดส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้พื้นที่ของตนเองในการกำจัด จำนวน 4 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 6.25 มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้พื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการกำจัด จำนวน 3 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 4.69 มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่จัดเก็บขยะมูลฝอยโดยให้ประชาชนกำจัดเองตามบ้านเรือน จำนวน 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 3.12

(5) การจัดการขยะมูลฝอยแบบศูนย์รวม

สถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี ที่มีการก่อสร้างระบบฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล มีอยู่ 2 แห่ง คือ

แห่งที่ 1 คือ บ่อขยะแบบฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ของเทศบาลเมืองคูคต ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 14 ตำบลบึงทองหลาง อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี มีเนื้อที่ประมาณ 230 ไร่ ดำเนินการสร้างศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยรวมแห่งที่ 1 แล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2541 โดยงบประมาณของสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (เดิม) โดยวางแผนรองรับขยะมูลฝอยจากพื้นที่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา โดยคาดว่าจะสามารถรองรับขยะมูลฝอยจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย เทศบาลเมืองคลองหลวง เทศบาลตำบลธัญบุรี เทศบาลตำบลลำลูกกา เทศบาลเมืองสนั่นรักษ์ เทศบาลตำบลลำไทร เทศบาลตำบลบางกระดี เทศบาลตำบลบางพูน เทศบาลตำบลบ้านใหม่ องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงรากน้อย องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงรากใหญ่ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม เทศบาลตำบลบึงยี่โถ เทศบาลเมืองคูคต องค์การบริหารส่วนตำบลนพรัตน องค์การบริหารส่วนตำบลบึงกาสาม องค์การบริหารส่วนตำบลบึงข่าอ้อ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองเจ็ด

องค์การบริหารส่วนตำบลคลองห้า องค์การบริหารส่วนตำบลบึงคอไห องค์การบริหารส่วนตำบลลำลูกกา และองค์การบริหารส่วนตำบลพิชอุดม แต่ไม่สามารถเปิดใช้พื้นที่กำจัดขยะมูลฝอยได้ เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ต่อต้าน

แห่งที่ 2 คือ บ่อขยะแบบฝังกลบมูลฝอยอย่างถูกหลักสุขาภิบาล ของเทศบาลเมืองปทุมธานี ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 4 ตำบลบ่อเงิน อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มีเนื้อที่ในขณะนั้นประมาณ 118 ไร่ (เทศบาลเมืองปทุมธานี ได้จัดซื้อขึ้นอีกประมาณ 120 ไร่ ปัจจุบันจึงมีเนื้อที่ประมาณ 238 ไร่) ได้เริ่มเปิดดำเนินการเมื่อปี พ.ศ. 2541 โดยวางแผนรองรับขยะมูลฝอยจากพื้นที่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา เนื่องจากเป็นบ่อขยะแบบฝังกลบที่มีการดำเนินการอย่างถูกหลักสุขาภิบาล เพียงแห่งเดียวในขณะนั้น ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนมากนำขยะมากำจัดร่วม จนเกินขีดความสามารถที่จะให้บริการฝังกลบต่อวันได้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่นำขยะมูลฝอยมากำจัดร่วม ประกอบด้วย เทศบาลเมืองปทุม เทศบาลตำบลระแหง เทศบาลตำบลบางหลวง เทศบาลตำบลบางเตย องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านฉาง องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกระแซง องค์การบริหารส่วนตำบลบางหลวง เทศบาลตำบลบางเตือ เทศบาลตำบลบางคูวัด องค์การบริหารส่วนตำบลบางชะแยง องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อเงิน องค์การบริหารส่วนตำบลหน้าไม้ เทศบาลตำบลระแหง เทศบาลตำบลคูขวาง องค์การบริหารส่วนตำบลคูบางหลวง องค์การบริหารส่วนตำบลลาดหลุมแก้ว องค์การบริหารส่วนคลองพระอุดม องค์การบริหารส่วนตำบลท้ายเกาะ องค์การบริหารส่วนตำบลคลองควาย องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระบือ เทศบาลตำบลสามโคก องค์การบริหารส่วนตำบลบางโพธิ์เหนือ องค์การบริหารส่วนตำบลกระแซง และเทศบาลตำบลบ้านกลาง และถูกรื้อเรียนคัดค้านจากประชาชนในพื้นที่ ทำให้ต้องปิดดำเนินการในที่สุด

8.2 ของเสียอันตราย

(1) อัตราการผลิต ปริมาณ และองค์ประกอบของเสียอันตรายชุมชน

จากการประเมินปริมาณของเสียอันตรายชุมชน (พิจารณาจากอัตราการเกิดของเสียอันตรายชุมชน : เทศบาลนคร 3.885 กิโลกรัมต่อคนต่อปี เทศบาลเมือง 3.374 กิโลกรัมต่อคนต่อปี เทศบาลตำบล 3.217 กิโลกรัมต่อคนต่อปี องค์การบริหารส่วนตำบล 2.306 กิโลกรัมต่อคนต่อปี: กรมควบคุมมลพิษ ปี 2555) พบว่า จังหวัดปทุมธานีมีปริมาณของเสียอันตรายชุมชน ประมาณ 3,257 ตันต่อปี

(2) การรวบรวม การกำจัด และการจัดการของเสียอันตรายแบบศูนย์รวม

ของเสียอันตรายที่เกิดจากบ้านเรือนส่วนใหญ่จะทิ้งปนไปกับขยะมูลฝอยของชุมชน เช่น แบตเตอรี่ ถ่านไฟฉาย หลอดไฟฟ้า เป็นต้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปทุมธานีหลายแห่งมีการรณรงค์ให้ชุมชนคัดแยกของเสียอันตรายออกจากขยะมูลฝอยชุมชน การดำเนินการรวบรวมของเสีย

อันตรายองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ไม่มีสถานที่รวบรวมของเสียอันตราย อีกทั้งการดำเนินการนำไปกำจัดยังมีความชัดเจน เนื่องจากจังหวัดปทุมธานียังไม่มีศูนย์รวบรวมของเสียอันตราย และไม่มีการจัดการของเสียอันตรายแบบศูนย์รวม

8.3 มูลฝอยติดเชื้อ

(1) อัตราการผลิต ปริมาณ และองค์ประกอบของมูลฝอยติดเชื้อ

ข้อมูลรายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2556 ของกรมควบคุมมลพิษ พบว่า อัตราการเกิดมูลฝอยติดเชื้อ โรงพยาบาลทั่วไป 0.54 กิโลกรัมต่อเตียงต่อวัน โรงพยาบาลชุมชน 0.77 กิโลกรัมต่อเตียงต่อวัน โรงพยาบาลอื่นสังกัดกระทรวงสาธารณสุข 0.47 กิโลกรัมต่อเตียงต่อวัน โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงอื่นๆ 0.71 กิโลกรัมต่อเตียงต่อวัน โรงพยาบาลเอกชน 0.70 กิโลกรัมต่อเตียงต่อวัน คลินิก/โพลีคลินิกเอกชน 1.32 กิโลกรัมต่อเตียงต่อวัน สถานีอนามัย/โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 0.90 กิโลกรัมต่อเตียงต่อวัน ข้อมูลจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดปทุมธานี ปี 2555 พบว่า จังหวัดปทุมธานีมีโรงพยาบาลทั่วไป 1 แห่ง (377 เตียง) โรงพยาบาลชุมชน 7 แห่ง (240 เตียง) โรงพยาบาลอื่นสังกัดกระทรวงสาธารณสุข 2 แห่ง (858 เตียง) โรงพยาบาลสังกัดกระทรวงอื่นๆ 1 แห่ง (509 เตียง) โรงพยาบาลเอกชน 7 แห่ง (868 เตียง) คลินิก/โพลีคลินิกเอกชน 439 แห่ง สถานีอนามัย/โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 78 แห่ง ศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาล 21 แห่ง เมื่อคำนวณจากอัตราการเกิดมูลฝอยติดเชื้อคาดว่าจะมีปริมาณมูลฝอยติดเชื้อ 2,429 กิโลกรัมต่อวัน

(2) การรวบรวม การกำจัด การจัดการมูลฝอยติดเชื้อแบบศูนย์รวม

สถานพยาบาลในพื้นที่จังหวัดปทุมธานีส่วนใหญ่สถานพยาบาลเป็นผู้เก็บรวบรวม แล้ว
ให้บริษัทเอกชนนำไปกำจัด จังหวัดปทุมธานีไม่มีศูนย์กำจัดมูลฝอยติดเชื้อ

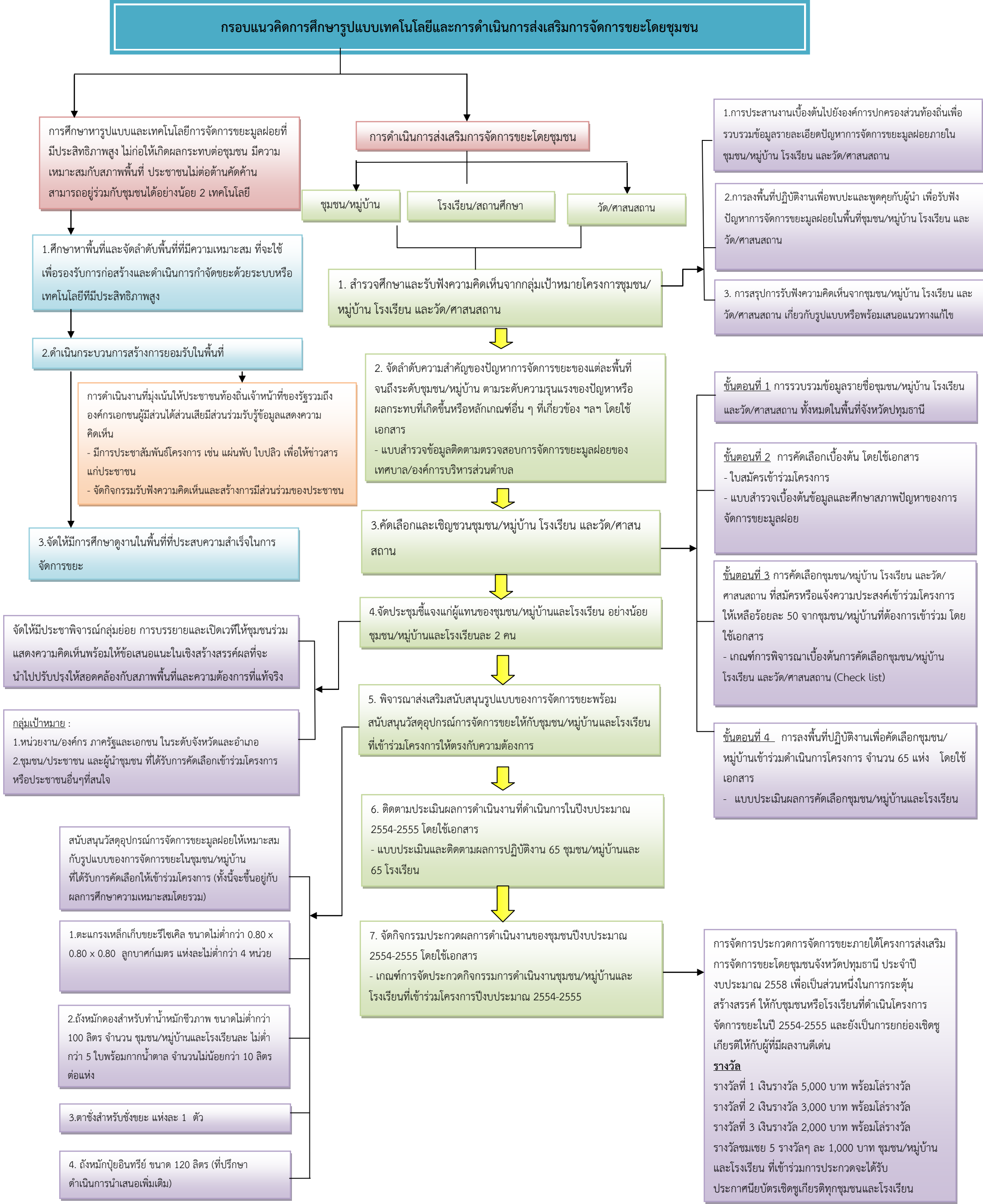
8. 4 ลำดับความสำคัญของปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

- 1) ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่จะต้องนำไปกำจัดขั้นสุดท้ายยังมีแนวโน้มสูงขึ้น เนื่องจากการลด คัดแยกขยะของประชาชน/ชุมชนตั้งแต่ต้นทาง ยังไม่มีประสิทธิภาพ ขาดการดำเนินการอย่างครบวงจร รวมทั้งมีการใช้ถุงพลาสติกอย่างฟุ่มเฟือย
- 2) ขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นบางส่วนมีการกำจัดแบบไม่ถูกสุขลักษณะเป็นลักษณะเทกอง และเผาเป็นครั้งคราว ส่งผลกระทบต่อประชาชนและสภาพแวดล้อม

- 3) ปัญหาการขาดแคลนที่ดินสำหรับใช้เป็นสถานที่กำจัด เนื่องจากต้องใช้พื้นที่ค่อนข้างมากและต้องมีสภาพพื้นที่และสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ประกอบกับเกิดปัญหาการต่อต้านจากประชาชนในพื้นที่
- 4) ขาดความพร้อมของท้องถิ่นในการจัดเตรียมโครงการ เพื่อขอการสนับสนุนงบประมาณ ในการลงทุนก่อสร้างระบบจัดการขยะมูลฝอย/ของเสียอันตรายชุมชน/มูลฝอยติดเชื้อ
- 5) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งยังไม่ได้ดำเนินการในเรื่องของการจัดการขยะมูลฝอย โดยไม่มีการให้บริการรวบรวมขยะมูลฝอยชุมชนไปกำจัด ทำให้ขยะมูลฝอยไม่ได้รับการจัดการอย่างถูกหลักวิชาการ
- 6) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งที่มีการให้บริการจัดการขยะมูลฝอย และกำจัดอย่างไม่ถูกหลักวิชาการ ไม่สามารถนำขยะมูลฝอยไปกำจัดในสถานที่กำจัดที่ถูกหลักวิชาการได้ เนื่องจากระยะทางในการขนส่งค่อนข้างไกล และค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง
- 7) การปนเปื้อนของของเสียอันตรายชุมชน ในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชน ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- 8) ไม่มีเตาเผามูลฝอยติดเชื้อในพื้นที่ ทำให้สถานพยาบาลต้องจ้างบริษัทเอกชนเพื่อขนส่งและรวบรวม ไปกำจัดนอกพื้นที่ทำให้มีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง
- 9) ศูนย์กำจัดของเสียอันตรายชุมชน ยังไม่มีการดำเนินงานที่ชัดเจน ไม่มีสถานที่ในการจัดเก็บและรวบรวมที่ถาวร และไม่มีการบริหารจัดการที่ชัดเจน ซึ่งอาจเกิดจากไม่มีหน่วยงานเจ้าภาพในการดำเนินการ

9. ขอบเขตการดำเนินการ

รูปที่ 3 กรอบแนวคิดการศึกษารูปแบบเทคโนโลยีและการดำเนินการส่งเสริมการจัดการขยะโดยชุมชน

กรอบแนวคิดแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จังหวัดปทุมธานี

การสำรวจ ข้อมูลและศึกษาสภาพปัญหาการจัดการขยะในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี

วิสัยทัศน์ : บ้านเมืองสะอาด และสภาพแวดล้อมของชุมชนเหมาะสมกับการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

พันธกิจ :

1. การจัดการขยะมูลฝอยของประเทศมุ่งแก้ปัญหาในเชิงรุก โดยเน้นการลดการเกิดขยะมูลฝอยทุกวิถีทางตั้งแต่การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่าเพื่อลดปริมาณการเกิดขยะมูลฝอย
2. การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ซ้ำและใช้ใหม่ โดยส่งเสริมการคัดแยก ณ แหล่งกำเนิด
3. การเพิ่มประสิทธิภาพในการเก็บรวบรวม ขนส่ง บำบัด และกำจัดขยะมูลฝอยให้ถูกต้องตามหลักวิชาการในระดับท้องถิ่นทั้งที่เป็นขยะมูลฝอยชุมชนทั่วไป ขยะมูลฝอยอันตรายชุมชนและขยะมูลฝอยติดเชื้อ
4. การให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นร่วมกับหน่วยงานราชการและภาคเอกชน ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยที่มีลักษณะแบบบูรณาการและมีความยั่งยืน

เป้าประสงค์ :

- 1) เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชน
- 2) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยของท้องถิ่นและแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยขนาดใหญ่
- 3) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยเฉพาะประเภท
- 4) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย

ตัวชี้วัดตามเป้าประสงค์ :

- 1) อัตราการเกิดขยะมูลฝอยชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานีลดลงเหลือไม่เกิน 1 กก./คน/วัน เทศบาลเมืองไม่เกิน 0.8 กก./คน/วัน เทศบาลตำบล ไม่เกิน 0.6 กก./คน/วัน และองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่เกิน 0.4 กก./คน/วัน
- 2) ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ ในปี พ.ศ.2558 มีปริมาณไม่เกิน 14 ล้านตัน/ปี และมีการคัดแยกนำกลับมาใช้ใหม่ในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 ของขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั้งหมด (ใน ปี พ.ศ.2546 มีขยะมูลฝอยชุมชนทั่วประเทศ ประมาณ 14.4 ล้านตัน)
- 3) ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น และแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยขนาดใหญ่ สามารถรวบรวม เก็บขนและนำไปกำจัดได้อย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลไม่ต่ำกว่าร้อยละ 90 ของขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั้งหมด
- 4) ขยะมูลฝอยอันตรายชุมชนและขยะมูลฝอยติดเชื้อจากสถานบริการสาธารณสุขทั้งของรัฐและเอกชน สามารถรวบรวม เก็บขนและนำไปกำจัดได้อย่างถูกต้อง ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 90 ของขยะมูลฝอยอันตรายชุมชนและขยะมูลฝอยติดเชื้อที่เกิดขึ้นทั้งหมด
- 5) องค์กรเอกชน ภาคธุรกิจเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนมีจิตสำนึกที่ดีและมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น โดยดูจากปริมาณการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่เพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของก่อนดำเนินการตามแผนฯ และปริมาณขยะมูลฝอยที่กำจัดลดลงไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ของปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั้งหมดก่อนเริ่มแผนฯ

กลยุทธ์ที่ 1

การลดปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนด้วยกระบวนการต่างๆ

แนวทางปฏิบัติที่ 1

การคัดแยกขยะมูลฝอยที่สามารถใช้ประโยชน์ได้กลับมาใช้ประโยชน์มากที่สุด

แนวทางปฏิบัติที่ 2

ส่งเสริมการใช้สินค้าจากวัสดุที่ใช้แล้ว

แนวทางปฏิบัติที่ 3

การส่งเสริมและสนับสนุนการลดปริมาณขยะมูลฝอยประเภทบรรจุภัณฑ์ที่กำจัดยาก

แนวทางปฏิบัติที่ 4

การนำเทคโนโลยีที่สะอาดมาประยุกต์ใช้ในการลดการเกิดของเสีย

กลยุทธ์ที่ 2

เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแหล่งกำเนิดมูลฝอยขนาดใหญ่

แนวทางปฏิบัติที่ 1

การส่งเสริมให้ท้องถิ่นมีศักยภาพในการจัดการขยะมูลฝอย

แนวทางปฏิบัติที่ 2

การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยบริเวณแหล่งกำเนิดขยะมูลฝอยขนาดใหญ่ซึ่งมีประชาชนใช้บริการเป็นจำนวนมาก

กลยุทธ์ที่ 3

เพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยอันตรายชุมชนและขยะมูลฝอยติดเชื้อจากสถานบริการสาธารณสุขต่างๆ

แนวทางปฏิบัติที่ 1

การส่งเสริมให้มีการจัดการขยะมูลฝอยอันตรายชุมชนอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

แนวทางปฏิบัติที่ 2

การส่งเสริมให้มีการจัดการขยะมูลฝอยติดเชื้ออย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

กลยุทธ์ที่ 4

ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย

แนวทางปฏิบัติที่ 1

การสร้างจิตสำนึกด้านการจัดการขยะมูลฝอยให้กับประชาชน

แนวทางปฏิบัติที่ 2

ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและตรวจสอบการทำผิดกฎหมายด้านการจัดการขยะมูลฝอย

แนวทางปฏิบัติที่ 3

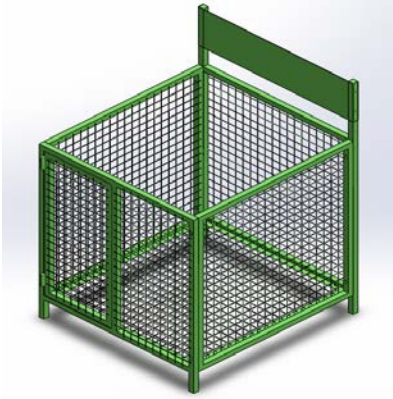
ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนในการจัดการขยะมูลฝอยของท้องถิ่น

รูปที่ 4 กรอบแนวคิดแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน จังหวัดปทุมธานี

10. วัสดุและอุปกรณ์ในการดำเนินงานโครงการ

ตารางที่ 2 สรุปวัสดุอุปกรณ์ที่ดำเนินการสนับสนุนแก่ชุมชน/หมู่บ้าน (65แห่ง) โรงเรียน/สถานศึกษา (65แห่ง) และวัด/ศาสนสถาน (65แห่ง) ที่เข้าร่วมโครงการ

วัสดุ อุปกรณ์	รายละเอียด	จำนวน (หน่วย/ ชุมชน)	หมายเหตุ	รูปประกอบ
1. ตะแกรงเหล็กเก็บขยะรีไซเคิล	ขนาดไม่ต่ำกว่า 0.80 x 0.80 x 0.80 ลูกบาศก์เมตร	ไม่ต่ำกว่า 4 หน่วย	ตามผลการศึกษา ที่คณะกรรมการตรวจรับการจัดซื้อพิจารณาให้ความเห็นชอบ	
2. ถังหมักดองสำหรับทำน้ำหมักชีวภาพ	ขนาดไม่ต่ำกว่า 100 ลิตร	ไม่ต่ำกว่า 5 ใบพร้อมกากน้ำตาลจำนวนไม่น้อยกว่า 10 ลิตร	ตามผลการศึกษา ที่คณะกรรมการตรวจรับการจัดซื้อพิจารณาให้ความเห็นชอบ (กำหนดให้)	
3. ตาชั่งสำหรับชั่งขยะ	35 กิโลกรัม	1 หน่วย	ที่ปรึกษา กำหนดรายละเอียดตามความเหมาะสมของชุมชน/หมู่บ้าน	

วัสดุอุปกรณ์	รายละเอียด	จำนวน (หน่วย/ ชุมชน)	หมายเหตุ	รูปประกอบ
4. ถังหมักปุ๋ยอินทรีย์	120 ลิตร	ตามความเหมาะสมและราคาเท่ากันหรือใกล้เคียงกับวัสดุอุปกรณ์ที่กำหนดไว้	ที่ปรึกษาแนะนำเพิ่มเติม กรณีวัสดุอุปกรณ์ที่กำหนดไว้ไม่เหมาะสมกับชุมชน/หมู่บ้าน	